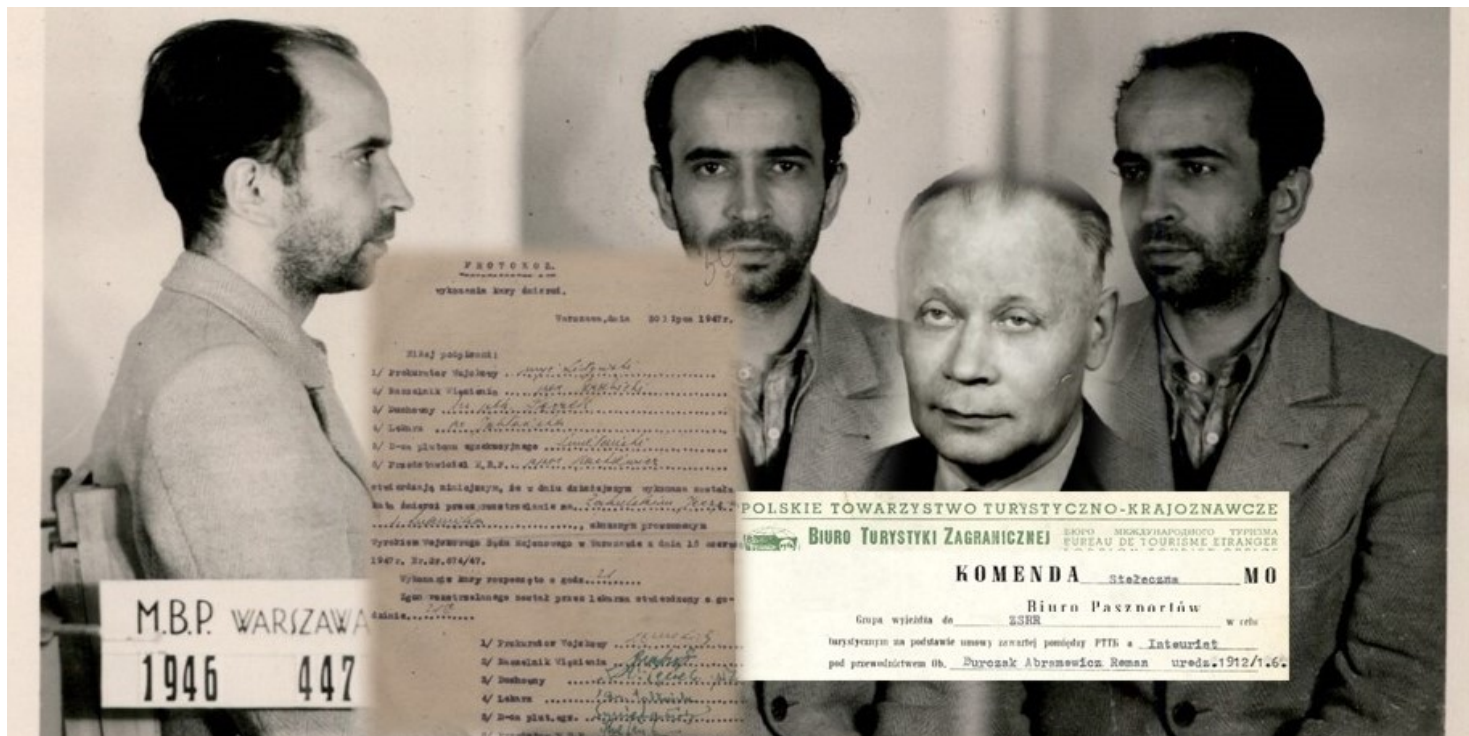

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/zbrodnie-komunistyczne/78275,Jerzy-Zakulski-i-Roman-Burczak-Abramowicz.html>

ARTYKUŁ

Jerzy Zakulski i Roman Burczak-Abramowicz

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce (1956-1970) Od Października do Grudnia (1970-1980) Od Gdańska do Gdańska

Autor: JAKUB GOŁĘBIEWSKI 01.02.2021

Biografie dwóch polskich prawników wykształconych przed II wojną światową, na uczelniach II RP, stanowią pouczające żywoty równoległe. Droga wierności Polsce poprowadziła jednego z nich na śmierć z ręki sowieckiego okupanta;

droga zdrady zapewniła drugiemu „spokojny” byt w warunkach PRL-u...

Bohater: Jerzy Zakulski oraz...

Fot. z zasobu IPN

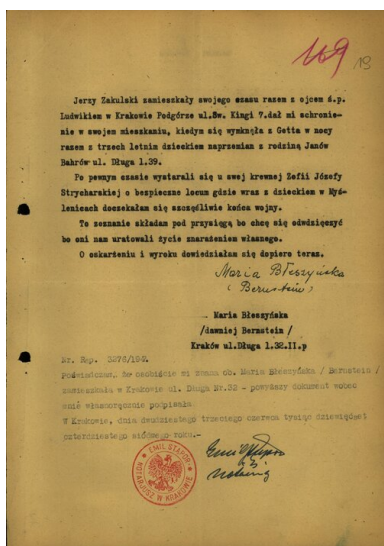

...renegat i morderca: Roman

Bohater...

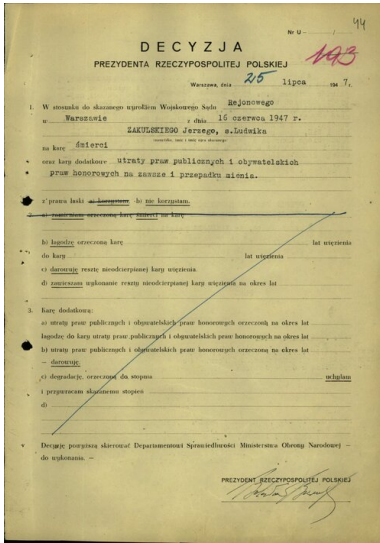
Jerzy Zakulski, „Borejsza”, „Rudolf”, „Czarny Mecenaz”, urodził się 28 czerwca 1911 r. w Wadowicach jako syn nauczyciela gimnazjum. W 1929 r. rozpoczął studia prawnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim. W Krakowie został działaczem Młodzieży Wszechpolskiej, a także członkiem Korporacji Akademickiej „Palestra”, zrzeszającej studentów prawa na UJ. W 1934 r. wstąpił do nowo powstałego Obozu Narodowo-Radykalnego. Około 1935 r. wszedł do Organizacji Polskiej, tajnego kierownictwa zwalczanego przez władze sanacyjne ONR-„ABC”. W 1936 r. uzyskał tytuł magistra prawa, a dwa lata później pracował już jako obrońca sądowy.

We wrześniu 1939 r. Zakulski uczestniczył w obronie Polski. Po klęsce wrócił do konspiracyjnej działalności w Organizacji Polskiej – początkowo jako członek Organizacji Wojskowej Związek Jaszczurczy. W 1942 r., gdy Związek stał się częścią Narodowych Sił Zbrojnych, przeniesiono go do cywilnej konspiracji obozu narodowego. Jako prawnik został kierownikiem Służby Cywilnej Narodu w okręgu krakowskim, współtworzył także podziemną administrację państwową, był członkiem Okręgowej Rady Adwokackiej. Uczestniczył w ratowaniu Żydów – od 1943 r. ukrywał Marię Bernstein i jej córkę.

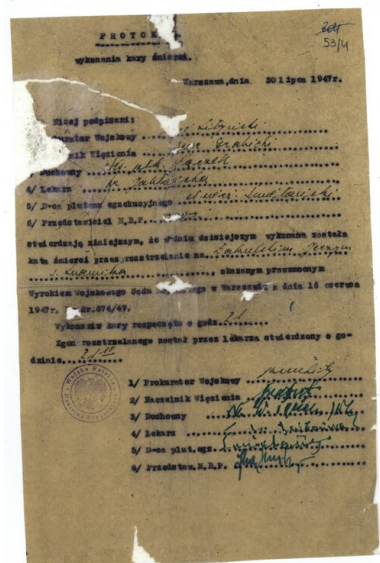

**Świadectwo człowieczeństwa
Jerzego Zakulskiego - bez
znaczenia dla komunistów. Z**

zasobu IPN

Ten, który dla Jerzego Zakulskiego łaski nie znalazł, ma grób na narodowej nekropolii - Wojskowych Powązkach. Jawny, publiczny, duży. Możliwe, że na tym Cmentarzu służby Bieruta ukryły wcześniej w dole ciało Jerzego Zakulskiego. Z zasobu IPN

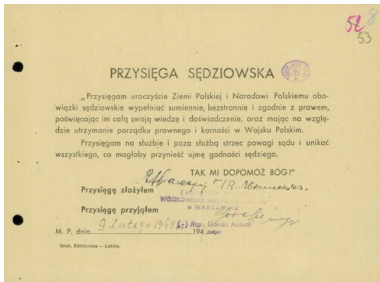
**Protokół z zamordowania przez
komunistów Jerzego Zakulskiego.**

Z zasobu IPN

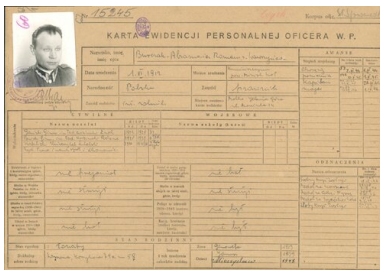
Po wkroczeniu Armii Czerwonej pozostał w konspiracji. Był współpracownikiem organizacji „NIE” i Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. Wiosną 1945 r. przejął całkowitą odpowiedzialność za Organizację Polską w Krakowie. Odbudowana pod jego kierownictwem OP prowadziła działalność wywiadowczą. Starano się także infiltrować Milicję Obywatelską i partie polityczne.

16 czerwca 1947 r. sąd, w składzie: płk Jan Hryckowian, mjr Roman Burczak-Abramowicz i kpt. Tadeusz Przesmycki, skazał młodego adwokata na karę śmierci. Prośby rodziny kierowane do władz nie odniosły skutku; nie pomogło również wstawiennictwo uratowanej przez Zakulskiego Żydówki, Marii Bernstein-Błęszyńskiej.

Zakulski został aresztowany przez UB 23 października 1946 r. na skutek donosów prowokatora Kazimierza Zaborskiego. Od początku 1947 r. przechodził okrutne śledztwo – przesłuchiwał go m.in. Adam Humer. Wraz z innymi działaczami OP 29 maja 1947 r. stanął przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie. Był sądzony za organizowanie siatki szpiegowskiej i kierowanie nią. Wyrok zapadł 16 czerwca 1947 r. Sąd, w którego składzie zasiadali płk Jan Hryckowian, mjr Roman Burczak-Abramowicz i kpt. Tadeusz Przesmycki, skazał młodego adwokata na karę śmierci. Prośby rodziny kierowane do władz nie odniosły skutku; nie pomogło również wstawiennictwo uratowanej przez Zakulskiego Żydówki, Marii Bernstein-Błęszyńskiej. Jerzy Zakulski został zamordowany 31 lipca 1947 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Jego symboliczny grób znajdował się w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na Powązkach. Został pogrzebany przez komunistów w miejscu do dziś nieznanym – jak tysiące ofiar komunizmu, których szczątki są cały czas poszukiwane przez Instytut Pamięi Narodowej.

**Przysięga „sędziego” - mordercy
- komunisty. Z zasobu IPN**

**Kariera mordercy Romana
Burczaka-Abramowicza rozwijała
się w PRL bez przeszkód i
materialnie pomyślnie. Z zasobu
IPN**

**Oficer Wojska Polskiego -
morderca Roman Burczak-
Abramowicz, tu już w stopniu
podpułkownika. Fot. z zasobu IPN**

...i zdrajca

Roman Burczak-Abramowicz urodził się 1 czerwca 1912 r. w Kumińszczyźnie koło Mińska na Białorusi, w rodzinie agronoma. W 1930 r., po zakończeniu nauki w gimnazjach w Łucku i Równem, uzyskał świadectwo dojrzałości. W 1931 r. został przyjęty na studia na Wydziale Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Tytuł magistra prawa uzyskał w 1936 r. Rozpoczął aplikację sędziowską w sądach w Lublinie i Równem. Latem 1939 r. został dopuszczony do egzaminu sędziowskiego, po którym zostałby mianowany sędzią. Egzamin został jednak wyznaczony na październik, wybuch wojny uniemożliwił mu więc uzyskanie tego stanowiska.

Abramowicz został zwolniony do rezerwy w 1955 r. Był członkiem PZPR od jej powstania i sprawdzonym towarzyszem, znalazł więc zatrudnienie jako prawnik w administracji PRL także po 1956 r. Karierę zawodową zakończył na stanowisku radcy prawnego w Kancelarii Rady Państwa. Zmarł w 1973 r.

O losach Burczak-Abramowicza w czasie wojny niewiele wiadomo. Wszystkie informacje pochodzą z własnoręcznie napisanego życiorysu z wojskowych akt osobowych. W czasie okupacji niemieckiej przyszły sędzia znalazł pracę w Zwierzyńcu – jak pisał, „w ordynacji zamojskiej” – jako zwykły pracownik fizyczny, tzw. placowy w tartaku. W 1941 r. został pracownikiem firmy drzewnej w Zwierzyńcu, a następnie przeniósł się do oddziału tej firmy do Chełma, gdzie przebywał aż do wejścia Armii Czerwonej. Latem 1944 r., po ustanowieniu Polski lubelskiej, przeniósł się do Lublina i został przyjęty do sądu okręgowego „na skutek wznowienia działania sądów powszechnych”. W październiku 1944 r. zgłosił się jako ochotnik do pracy w sądownictwie wojskowym. Jeszcze w 1944 r. przeszedł specjalny kurs i został oficerem śledczym Naczelnej

odebrali nie tylko życie. Nie wiemy, czy kiedykolwiek znajdzie wieczny spoczynek we własnym grobie... Fot. z zasobu IPN

W 1947 r. Burczak-Abramowicz został sędzią Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie. Jako zaufany współpracownik osławionego Jana Hryckowiana uczestniczył w procesach przeciwko Żołnierzom Wyklętym, m.in. w procesie Organizacji Polskiej. Wówczas jako członek składu sędziowskiego wydał wyrok śmierci na Jerzego Zakulskiego. W latach pięćdziesiątych piastował stanowisko szefa Wojskowego Sądu Rejonowego w Olsztynie.

Abramowicz został zwolniony do rezerwy w 1955 r. Był członkiem PZPR od jej powstania i sprawdzonym towarzyszem, znalazł więc zatrudnienie jako prawnik w administracji PRL także po 1956 r. Karierę zawodową zakończył na stanowisku radcy prawnego w Kancelarii Rady Państwa. Zmarł w 1973 r.

...a jeden z jego morderców, Roman Burczak-Abramowicz, wiódł spokojne życie prawnika i urzędnika PRL... Fot. z zasobu IPN

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE
BIURO TURYSTYKI ZAGRANICZNEJ BIURO HEBERZIMACHOWSKO, TYPOLINA
 WARSZAWA, SWIETOKRZYŻKA 38 FORUM DE TOURISME STRANIER
 BIURO FOR TOURIST OFFICE
 BIURO FOR AUSTRALIAN TOURIST

WARSZAWA, dnia 24.11.1970 r.

Komenda MO
 Biuro Paszportów
 WARSZAWA

Biuro Turystyki Zagranicznej PTT wyznaje pani o wydanie paszportu zbiorowego
 do SSSR
 w 27 osob, dla grupy 2532 (PTN) 70
 Termin wyjścia do 24.11.1970 r.
 Termin wyjścia do 24.11.1970 r.
 Cena wydatków 2425,- + 710 zł ubezpieczenia
 Cena wydatków do SSSR w celu
 uczestniczenia na polowaniu w ramach pomocy PTT z Instytutu
 pod przewodnictwem Dr. Henryka Stronieczek Biuro 1912/160
 odbył się 11.11.1970 r. do punktu nr XII z dnia 11.11.1970 r.
 polowania 24.11.1970 r. o godz. 11.30
 w Kuźnicy Małej data 24.11.1970 r. o godz. 16.45 przez punkt
 graniczny w Kuźnicy Małej
 Na podstawie podanych i załączonych dokumentów w kancelarii Biura Państw
 Warszawa, ul. Świe. Krzyżka, nr 151-4-1000.
 W załączeniu przekazujemy komplet dokumentów paszportowych, dwa zdjęcia kierownika
 grupy oraz dwa egzemplarze list zaproszeniowych.
 Uwaga! Została stwierdzona przez ODDPISZ

AD/4
 [Podpis]

...nie mając na przykład
 problemów z realizacją takich
 swoich zainteresowań, jak
 wycieczki zagraniczne. Z zasobu
 IPN

Tekst pochodzi z nr 3/2017 „Biuletynu IPN”

Akapit wprowadzający został dodany przez Redakcję PH

COFNIJ SIĘ